

WES Milieuonderzoek, en- advies en HEMMIS nv ontwikkelen ISO 14001 WES softwaremodule

ir. Carla Terras
milieuconsultant

WES Milieuonderzoek en -advies

ir. Johan Lammerant
afdelingshoofd

WES Milieuonderzoek en -advies

De invoering van een milieuzorgsysteem vereist een grondige doorlichting en structurering van de aanwezige gegevens van een organisatie. Softwaremodules worden dan ook steeds meer als een positieve ondersteuning aanzien voor de implementatie van één of meerdere zorgsystemen.

Inleiding

Steeds meer bedrijven vinden hun weg naar het invoeren van één of meerdere zorgsystemen. Het behalen van een certificaat wordt meer en meer een vereiste om de huidige marktpositie te verruimen of zelfs te behouden. Kwaliteitszorgsystemen blijven nog steeds de basis, doch steeds meer bedrijven wensen een stap verder te gaan en trachten een milieu- en/of veiligheidszorgsysteem in hun bestaande kwaliteitszorgsysteem te integreren.

Het invoeren en onderhouden van zowel een kwaliteits-, milieu- als veiligheidszorgsysteem gaat gepaard met het verzamelen van veel interne informatie die moet beheerd en beheerst worden door verschillende functies op diverse niveaus.

Heel veel coördinatoren van deze managementsystemen zoeken bijgevolg naar softwarematige ondersteuning om hun taak, vooral op het administratieve vlak, enigszins te verlichten. Men kan dan ook stellen dat het sneller en efficiënter uitvoeren van deze administratieve verplichtingen de belangrijkste doelstelling van de huidige software programma's is. De verkregen tijdswinst kan aldus geïnvesteerd worden in de ultieme doelstelling van een management systeem,

namelijk de continue verbetering van kwaliteits-, milieu- en eventueel veiligheidszorg van de organisatie.

Opbouw van een milieuzorgsysteem

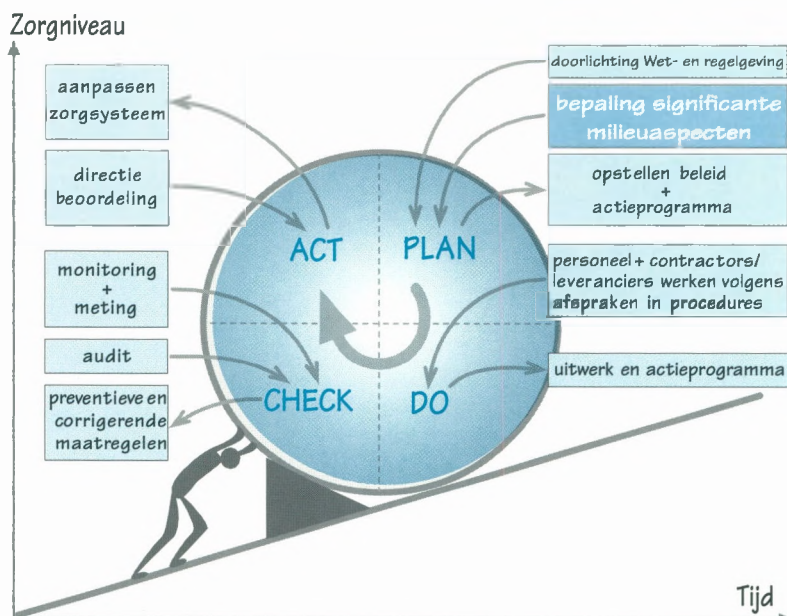
Bij het invoeren van een milieuzorgsysteem volgens de ISO 14001 norm en/of de EMAS verordening gelden een aantal bijkomende vereisten, in vergelijking met een kwaliteitszorgsysteem. Vooraleer te starten met de invoering van afspraken tussen de verschillende functies in procedures en onderliggende documenten moet een initiële milieuanalyse uitgevoerd worden.

Deze initiële milieuanalyse die zich situeert in de 'PLAN'-fase van de Deming cyclus vereist enerzijds een doorlichting van de geldende wet- en regelgeving en anderzijds de identificatie van de significante milieuaspecten van de organisatie. In figuur 1 wordt schematisch een overzicht gegeven van de verschillende stappen bij de invoer-

ring en de werking van een milieuzorgsysteem volgens de Deming cyclus.

De bepaling van de significante milieuaspecten van de organisatie wordt beschouwd als de basis voor het vaststellen van het volledige milieuzorgsysteem. Het identificeren van alle milieuaspecten van een organisatie vergt echter een goed inzicht in het volledig productieproces en alle randactiviteiten (zoals bijvoorbeeld opslag van gevaarlijke stoffen, jaarlijkse onderhoudsactiviteiten, ...) voor zowel de normale-, abnormale bedrijfsomstandigheden als de noodsituaties. Na het identificeren van alle milieuaspecten voor de verschillende bedrijfsomstandigheden dient men over een objectieve werkwijze te beschikken om te oordelen indien een milieuaspect al dan niet dient beschouwd te worden als significant, met andere woorden belangrijk. Veel bedrijven gaan voor deze opgave op zoek naar een gepast hulpmiddel.

Figuur 1 Schematische voorstelling van een milieuzorgsysteem (ISO 14001 en/of EMAS) op basis van de Deming cyclus

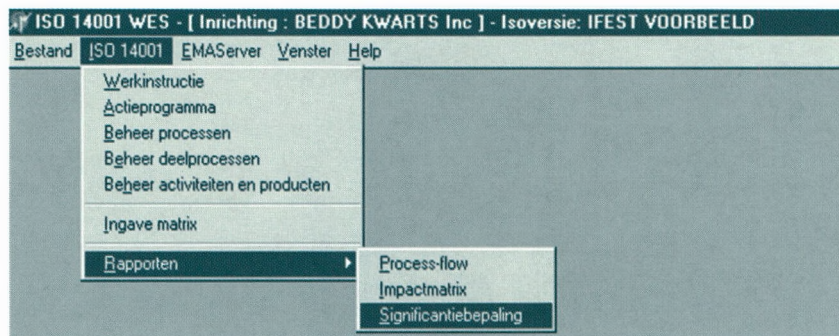
ISO 14001 WES module

Bewust van deze problematiek ontwikkelde de afdeling Milieuonderzoek en –advies van WES een methode voor het snel en efficiënt registreren van de significante milieuaspecten verbonden aan activiteiten en producten. Dit biedt de mogelijkheid om deze processen, conform met de regels binnen ISO14001 en/of EMAS, een “score” te geven die de impact op het milieu voorstelt. Aan de hand van deze cijfergegevens kunnen bepaalde berekeningen gedaan worden die het uiteindelijke belang van een milieuaspect kunnen bepalen en dus prioriteiten kunnen leggen inzake de te ondernemen acties (bijvoorbeeld op preventief vlak) om een doeltreffender en efficiënter milieubeleid te kunnen voeren binnen een onderneming.

Het huidige systeem bestaat uit een reeks Excel sheets die aangewend worden naargelang de behoefte van een onderneming. De mogelijkheid om binnen Excel formules en variabele data te verwerken was een meerwaarde die deze sheets boden. Er kwam echter nog teveel manueel werk bij kijken die - in deze tijden van automatisatie - niet meer vanzelfsprekend bleek en na verloop van tijd een efficiënte manipulatie van de gegevens bemoeilijkte.

Daarom besloot WES Milieuonderzoek en –advies samen te werken met het milieusoftware bedrijf HEMMIS nv uit Kortrijk. Deze firma heeft een softwarepakket ontwikkeld en gecommercialiseerd – EMAServer® - voor het vereenvoudigen van gegevensverzameling, -bewerking en -rapportering van de milieuwetgeving in Vlaanderen. De milieuwetgeving in Vlaanderen heeft reeds een traditie van veelvuldig en regelmatig rapporteren van gegevens en het invullen van standaarddocumenten voor de diverse instanties (bijvoorbeeld OVAM, VMM, VMW, AMINAL, ...). Met EMAServer® is Hemmis marktleider op dit domein. Dit pakket zou dan ook kunnen gebruikt worden als basis voor het invoeren van een volledig milieuzorgsysteem (ISO 14001 en/of EMAS).

Samen ontwikkelden WES Milieuonderzoek en –advies en HEMMIS een ISO 14001 software module die aan EMAServer® gekoppeld kan worden (figuur 2). Deze samenwerking maakt het voor de softwaregebruikers mogelijk om

Figuur 2

Het basisscherf van de ISO 14001 WES module

vlotter de opvolging van hun milieuzorgsysteem te onderhouden.

Deze totaal nieuwe module is gebaseerd op de ervaring van HEMMIS met de software en op de ervaring van WES met een Excel spreadsheet applicatie voor significantiebepaling in het kader van de initiële milieuanalyse bij de opbouw van een milieuzorgsysteem. De gegevens worden verwerkt in een relationele databank, waarbij de onderlinge verbanden tussen de diverse geïdentificeerde milieuaspecten voor de diverse milieuindicatoren (afval, water, bodem, lucht, emissies,...) volledig automatisch worden beheerd. De bepaling van de significante milieuaspecten kan opgesplitst worden in drie verschillende stappen :

- *Opstellen van een process flow van alle activiteiten en producten of diensten van de organisatie*
- De gedetailleerde processflow wordt gebruikt als basis voor het identificeren van de milieuaspecten voor zowel de normale werkomstandigheden, abnormale omstandigheden (bv. stopzettingen- en opstartomstandigheden) als de noodsituaties (accidenten en incidenten). Bij de opbouw van de processflow wordt niet alleen rekening gehouden met de productieactiviteiten maar worden alle activiteiten verbonden aan de organisatie opgenomen (bv. kantoren, labo, onderhoudswerkplaats, magazijn (grondstoffen, hulpstoffen en eindproducten), afvalstoffenpark, contracters en leveranciers, ...)

- *Invullen van de impactmatrix*

Bij de identificatie van de milieuaspecten wordt rekening gehouden met

potentiële emissies, verbruiken en hinder naar de plaatselijke omgeving.

- *Uitvoeren van de significantiebepaling*

Per geïdentificeerd milieuaspect met potentiële milieueffecten tot gevolg wordt volgens een door WES Milieuonderzoek en –advies uitgewerkt en beproefd systeem een risicofactor bepaald (figuur3).

Het voordeel van deze werkwijze is ook de rechtstreekse verwijzing naar eventuele toekomstige acties in het actieprogramma en/of noodzakelijke procedure/instructie voor het beheersen van dit milieuaspect.

Het eindresultaat (lijst van alle milieuaspecten systematisch bepaald doorheen de volledige procesflow) wordt gepresenteerd als een Excel tabel die eventuele verdere bewerkingen toelaat.

De koppeling met EMAServer® zal het ook gemakkelijker maken om de relevante milieuaspecten te koppelen met cijfergegevens die in

andere softwaremodules van EMAServer® verzameld, verwerkt en gerapporteerd kunnen worden. EMAServer® wordt hierdoor een nog krachtiger hulpmiddel voor de dienstverlening van WES en voor de gebruikersbegeleiding rond ISO 14001 en EMAS.

De ISO 14001 WES module werd voor de eerste maal voorgesteld op IFEST (24 - 27 oktober 2000). WES en HEMMIS behaalden met deze module een tweede nominatie op de Ifest Innovation Award 2000. Er waren twintig deelnemers gepreselecteerd.

WES en HEMMIS behaalden met de ISO 14001 WES module een tweede nominatie op de Ifest Innovation Award 2000.

Besluit

Software voor het beheer van een zorgsysteem moet steeds aanzien worden als een basiskader van waaruit de mens nog steeds het denkwerk verricht. De grote hoeveelheden informatie die momenteel aanwezig is binnen een organisatie kan via software hulpmiddelen op een gestructureerde wijze efficiënter beheerd en beheerst worden¹.

- 1 Bijkomende inlichtingen over deze software applicaties kan u steeds vrijblijvend verkrijgen bij :

WES Milieuonderzoek en -advies
 ir. Johan Lammerant
 ir. Carla Terras
 Baron Ruzettelaan 33
 8310 Assebroek – Brugge
 Tel : 050/36 71 36
 email : johan.lammerant@wes.be

HEMMIS nv
 Frans Lemaire
 Koning Leopold III-laan 2
 8500 Kortrijk
 Tel : 056/37 26 37
 email : flm@hemmis.be
 www.hemmis.com
 www.emaserver.com

Figuur 3
 Bepaling van de significantie van milieuaspecten in de ISO 14001 WES module